

I. CONSTITUTIO ET ORDINATIO FACTA DE SUSCIPENDIS MILITIBUS MERCENARIIS AD PRAESIDIA TERRARUM RUSSIAE^a

Sigismundus rex Poloniae etc. Significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quia considerantes, quae et quanta incommoda reipublicae regni nostri ex dispensatione pecuniarum de publicis contributionibus pro defensione regni nostri provenientium, quae annis transactis in singulis palatinatibus militibus mercenariis distribuebantur, obveniebant, tum quia hi ipsi milites minus idonei et sufficientes ad arma ferenda conscribebantur, tum quia in profectioe et reditu innumera dampna subditis nostris tam spiritualibus quam saecularibus inferebant, nulla disciplina militari sese gubernari permittentes, volentesque eiusmodi dispendiis atque incommotis pro debito officii nostri obviare, de unanimi consilio et assensu consiliariorum regni nostri et nuntiorum terrestrium in praesenti conventu generali congregatorum, infrascriptas constitutiones et ordinationes sanximus et decrevimus:

Inprimis quia capitaneus exercituum generalis et thesaurarius regni nostri eligent praefectos militum, hoc est *poruczniki*, viros rei militaris peritos, in singulis palatinatibus. Ipsi vero praefecti militum conscribent milites eisdem capitaneo et thesaurario praesentandos, prout ad unumquemque palatinatum numerus militum conscribendorum est infra designatus.

Quisque praefectus militum ad singulos equos, quorum numerum idem capitaneus illis praescribere debebit, habita ratione minorationis contributionis anni praesentis, habebit stipendium decem florenorum per quattuordecim scottos numeratorum.

Reliqui vero milites habebunt stipendium super quemlibet equum ad quodlibet quartale anni per sex florenos per mediam sexagenam.

Quilibet autem praefectus non per substitutum, sed solus per se ipsum ducere debet comites seu commilitones suos tam eundo ad terras Russiae quam inde redeundo et prospicere, ne dampna fiant hominibus spiritualibus vel saecularibus ac eorum subditis, neve ab illis stationes exigantur. Quae dampna si facta fuerint et aliquis militum vel eius praefectus pro illis convictus fuerit, thesaurarius regni nostri solutionem illorum facere debebit ad rationem stipendii illius, qui dampnum intulerit vel sui praefecti circa ultimae ratae solutionem.

Idem praefecti post functum^b seu exspiratum servitium suum et comitivarum suarum de castris et terris Russiae discedentes, comitivas suas sub oboedientia sua habeant et in officio contineant prohibeantque, ne dampna hominibus et miseris colonis ac spiritualibus inferantur.

Idem praefecti militum providere debent, ut neminem suscipiant ad militiam nisi ad summum in octo equis et inferius in septem, sex, quinque, quattuor et ut quisque militum solus per se ipsum serviat et non per substitutum et servos suos.

Conscribentur autem in omnibus palatinatibus milites: equites tria milia trecenti et decem septem simul cum praefectis equitum et peditum et notario exercitus computatis, pedites vero trecenti, ordinis^c infrascripto:

In terra et palatinatu Cracoviensi: equites quingenti et quadraginta, pedites vero centum quinquaginta.

In Sandomiriensi palatinatu: equites quingenti quadraginta.

In Russiae et Belzensi palatinatibus: equites quingenti quadraginta.

In Lublinensi palatinatu: equites octoginta.

In terra et palatinatu Posnaniensi: equites centum sexaginta.

In terra et palatinatu Calisiensi: equites ducenti et in iisdem duobus palatinatibus Posnaniensi et Calisiensi pedites centum quinquaginta.

In terra et palatinatu Siradiensi: equites trecenti viginti.

In Lanciensi: centum sexaginta equites.

^a Tekst ten oparty jest na MK, t. 43, AGAD, mkrf. 712. Odczytali W. Uruszczak oraz I. Dwornicka. Uwzględniono odmianki tekstowe edycji *Acta Tomiciana*. W MRPS, cz. IV, vol. 1, nr 5361, s. 316, tytuł brzmi: *Decreta et constitutiones in conventu generali Petricoviensi laudatae*. W MRPS, cz. IV, vol. 2, nr 15515, s. 375, tytuł brzmi: *Constitutio et ordinatio regia de suscipiendis militibus mercenariis ad praesidia terrarum Russiae*. ^b Wydawca AT odczytał: *finitum*.

^c Wydawca AT odczytał: *ordine*.

In Rawensi: ducenti quadraginta equites.

In Plocensi: centum viginti equites.

In Brzestensi et Iuniwladislawiensi palatinatibus: equites centum sexaginta.

In terra Dobrzinensi: equites quinquaginta.

Ex ducatu et terris Masouiae de contributionibus publicis, quae illic instituentur et solventur, servari et conscribi debebunt equites quingenti, quibus servitium et dampna solvi debebunt de contributionibus in eodem ducatu compositis seu collatis similiter per thesaurarium regni nostri.

Praefecti equitum licet anno superiori habuerint equos conscriptos centum nonaginta tres, videlicet ad quodlibet centum equorum quinque equos, tamen anno praesenti capitaneus exercitus habita ratione minorationis contributionis moderari debeat eum numerum pro suo arbitrio.

Praefecti vero peditum seu rothmagistri habebunt duntaxat sex equos, quibus solvetur ad singulos per decem florenos^d per quattuordecim scotos numeratos.

Notarius exercitus habebit equos decem conscriptos, ad quorum singulos ei solvetur etiam per decem florenos similiter per quattuordecim scotos numeratos.

Qui quidem omnes equi praefectorum equitum et peditum simul et notarii includi debent ^ein summa equitum superius expressa^e.

Vexilliferi rothmagistrorum peditum, seu illorum vexilla^f computari et includi debent in numerum peditum etiam supra expressum iuxta morem antiquum.

Debita vero militibus mercenariis pro servitio et damnis anni praeteriti ^gmillesimi quingentesimi vigesimi septimi^g solventur eisdem ex residuitatibus contributionum eiusdem anni praeteriti, videlicet militibus ex terris Maioris Poloniae in civitate Lanciensi, ex terris vero Minoris Poloniae ^hin Cracouiensi civitate^h.

Ne autem in repetendis iisdem debitis error aliquis admittatur in dampnum reipublicae, si assertioni simplici cuiuslibet staretur; tenebuntur servitium aut dampna repetentes firmare assertionem suam militari sacramento coram suis praefectis, quia eiusmodi dampna in servitio nostro et reipublicae regni nostri perpassi sunt et quia illis tanta summa pro servitio debetur et hoc quidem, ubi id in registris scriptum non reperiretur, iuxta antiquam consuetudinem et tandem praefecti eiusmodi probatione a suis commilitonibus accepta simili modo suam relationem firmabunt, pecuniam recepturi in locis supra expressis.

Si vero ex causa quacunque ad tempus constitutum propter summae de contributionibus retentis comportandae defectum omnibus militibus, quibus anni praeteriti debetur solutio, impendi non posset, extunc summa, quae fuerit comportata, aequaliter dividetur inter omnes solutionem petentes iuxta quotam unicuique debitam, et unusquisque consolatus reliquum solutionis expectare valeat commodius, donec residuum contributionum retentorum comportetur.

Datum in conventu Pyothrkouiensiⁱ generali feria secunda proxima post dominicam Sexagesimae, anno Domini ^jmillesimo quingentesimo vigesimo octavo^j [17 II 1528], regni XXII^k.

II. LITTERAE UNIVERSALES CONTRIBUTIONUM IN CONVENTU PIOTRKOWIENSI ANNO DOMINI 1528 DECRETARUM^a

Sigismundus^b, Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Mazoviae etc. Dominus et heres. Universis et singulis ecclesiasticis et saecularibus regni nostri consiliariis^c ceterisque subditis nostris quibuscunque, tam terrestribus, quam civitatibus et oppidorum,

^d *W AT dodano*: similiter. ^e *W AT*: in summam equitum superius expressum. ^f *vexilia AT*.

^g *1527 AT*. ^h *in civitate Cracoviensi AT*. ⁱ *Piotrkoviensi AT*. ^j *W MK₂*: millesimi quingentesimi vigesimi septimi.

^k *Tej ostatniej formuły brak w AT*.

^a *Tekst oparty na MK₂, t. 43, z uwzględnieniem odmianek zawartych w MK₁, t. 44, AGAD, mkrf. 712 i 713, odczyt W. Uruszczaka i I. Dwornickiej, oraz na AT, t. X, s. 69-74. Tytuł zaczerpnięty został z MK₂. ^b *MK₂ zamiast dalszego tytułu królewskiego daje tylko: etc.* ^c *Tak w MK₁. Natomiast w MK₂ i AT: consiliariis regni.**